

ÅRSMELDING FOR 2018

1) STYRET I PERIODEN.

Styrets medlemmer ble valgt, uten å fordele verv under årsmøtet i Mostadmark Samfunnshus 23.11.2017.

I styremøtet den 9. januar 2018 ble styret konstituert:

Leder	Odd Bjørkli
Nestleder	Anne-Lise Fagerheim
Sekretær	Gisle Rø
Kasserer	Jon Hopp
Styremedlemmer	Steinar Grindbak og Kristin Haugan
Varamedlemmer	Arne Espelund og Ingrid Nyhus
Valgkomite	Bernt Folden Kvam og Lars Sæbø
Revisor	Joralf Halgunset
Materialforvalter:	Per Werenskiold

Steinar Grindbak er ny i styret, ellers ble alle styrets medlemmer gjenvalgt. Alle valgt for ett år under årsmøtet 23. nov. 2017.

I 2018 har det vært avholdt 6 styremøter

2) ARANGEMENTER:

Besøk med guidet omvisning:

- Odd og Gisle var den 22. mai, vertskap for ei gruppe på ca. 40 personer bosatt i Bratsbergområdet i Trondheim. De kom med buss i regi av Vega Reiser De ble delt i to grupper, og fikk en innføring i MJV's historie, og produksjon.
- 24.juli hadde vi besøk med guidet omvisning for Malvik LHL. Til sammen 12 besøkende. Jon og Anne-Lise ledet besøket.
- Odd var 24. september omviser for en 9.-klasse på 16 elever fra Steinerskolen i Trondheim. Klassen, - sammen med 3 lærere overnattet tre netter på Jernverkets område, - ved nysmia, De benyttet gammelsmia til å lære litt om smijernsteknikk.

Julemesse 2017.

På sommeren 2017 fikk laget en henvendelse fra Karin Renå og Mona Valli. De spurte om de kunne få leie Contoiret for å arrangere julemesse under mottoet: «Julehuset på Verket» 1. helga i advent. Styret var positivt til dette. Lørdag 2. des. og søndag 3. des. ble julemessa avviklet. Karin, Mona og flere andre solgte håndarbeidsprodukter som var laget i Mostadmark og nærmeste omegn. MJVV arrangerte disse dagene salg av kaffe, gløgg, vafler samt bøker i Labbistuggu. Det var mange som besøkte både Contoiret og Labbistuggu.

Opplegg for elever ved Hommelvik og Vikhammer ungdomsskole

Onsdag 13. juni fikk vi nok en gang besøk fra Hommelvik Ungdomsskoles 8. trinn med ca. 90 elever og 10 lærere. Men dagen før, tirsdag 12. juni, gjennomførte vi det samme opplegget for 8.trinns elever og lærere fra Vikhammer ungdomsskole. Også der med over 90 elever og om lag 10 lærere/voksne.

Nils Bakmark, Arne Espelund, Gisle Røe, Sverre Rødveen, Morten Mostervik og Anne-Lise Fagerheim var guider, ga informasjon og ledet aktiviteter på ulike poster. Da Kristin Haugan og Odd Bjørkli ikke hadde anledning til å delta, fikk vi god hjelp fra Liv Aksnes som var historieforteller i Labbistuggu og fra Inge Brøset og Per Arne Pettersen fra Malvik Jeger og Fisk som var i nysmia med sliping av kniver og kulestøping. I tillegg hadde vi god hjelp fra Knut Bjørkli og Eva Wallisfurth og Jon Hopp.

Elevene fra Vikhammer og Hommelvik ungdomsskole fikk delta på 8 ulike poster med informasjon om jernverkets produksjon og historie, og de fikk delta aktivt i ulike aktiviteter knyttet til historien. Tilbakemeldingene fra begge skolene var veldig positive, og vi legger opp til å videreføre og videreutvikle opplegget.

Knivmakerkurs

I forbindelse med et knivmakerkurs Malvik Jeger- og Fiskerforening arrangerte våren 2018, ble det onsdag 9. mai arrangert en demonstrasjon av knivbladsmiing i nysmia. Det var Sverre Rødven som delte sin kunnskaper med ca.10 kursdeltakere og 4-5 andre, og han viste hvordan man smir knivblad med innlagt kjerne av herdet stål inne i en bløtjernskropp. Teknikken kalles essesveising, og flussmiddelet som ble brukt for god sveis mellom de to metallstykkene var her boraks.

Opera Jernverket

Odd sitter i styret for Opera Jernverket. Operalaget har ikke hatt noen forestillinger på Jernverkets område i 2018.

Kransnedleggelse

I egenskap av leder for historielaget, holdt Odd en kort tale ved kransnedleggingsseremonien ved Arnt Sæthers bauta på Verksområdet 17. mai. Seremonien ble bistått med musikk fra

Hommelvik Musikkorps. Det var ca. 30 personer som overvar seremonien utenom musikerne i korpset.

300 år siden Armfeldts felttog

I 2018 er det 300 år siden en svensk hær ledet av General Armfeldt inntok Trøndelag med formål å besette Trondheim. Dette er blitt markert på forskjellige måter i hele regionen, -også i Malvik. Annethvert år arrangeres en samling/seminar for historieinteresserte i Trøndelag og Jämtland; «Jämt-Trønderske Historiedager». Dette arrangementet i 2018 hadde Armfeldts karoliner-hærtog i 1718 -1719 som tema og var lagt til Væktarstua i Tydal 25. – 27. mai. Mostadmark Jernverks Venner sendte to delegater til dette seminaret, Eva Wallisfurth og Odd Bjørkli.

Kristin og Odd har samarbeidet om en artikkel om Karolinernes felttog gjennom Malvik til Årboka 2018 som utgis av historielaga i Malvik.

Lørdag 8. sept. fikk Kristin med seg både mostinger og medlemmer fra Hommelvik Venner til ei vardetening på toppen «Trulsen» på Jervfjellet. Det ble i forbindelse med markeringen av 300 år siden Armfeldts innfall i Trøndelag, tent 20 varder på strekningen Verdal – Trondheim denne kvelden.

Julemesse 2018.

Med bakgrunn i at julemessa 2017 ble suksess for alle involverte, fikk laget på nytt henvendelse fra Karin Renå og Mona Valli om leie av Contoiret til julemesse igjen dette året. Søndag 2. des. og onsdag 5. des. ble julemessa 2018 avviklet. Karin, Mona og flere andre solgte også denne gang jule-relaterte håndarbeidsprodukter. Som leie for Contoiret med strøm til oppvarming, ga de som hadde varer til salgs i Contoiret én gjenstand til oss i historielaget, som vi hadde loddsalg og trekning av på søndag kveld. MJVV arrangerte også denne gang salg av kaffe, vafler, spikersuppe samt bøker i Labbistuggu. På onsdag gjorde Ailin S. Petersen tjeneste som «museumsbestyrer» og bokselger i samlingsrommet i Contoiret Det var også i år mange som besøkte «Julehuset på Vereket» og Labbistuggu, så kaffesalg, boksalg og utlodning ble meget vellykket for MJVV.

Åpent museum

Museet har holdt åpent 9 søndager i juli og august. Søndagene ble annonsert på lagets nettside og Facebookside. Styremedlemmene + Nils Bakmark hadde vakt hver sin søndag. Besøkstill varierte fra 0 til 12 personer.

Samlet besøk i organisert form på museumsområdet i sesongen 2018 - inkludert skolebesøk av de to ungdomsskolene i Malvik og Steinerskolen i Trondheim, har vært ca. 300 personer. For søndagsåpent museum (9 søndager) har man i gjesteboka registrert ca. 30 besøkende.

3) ADMINISTRASJON / REPRESENTASJON.

Malvik Kommune Kulturetaten har bevilget kr. 20.000- til drift av Historielaget Mostadmark Jernverks Venner for 2018. MJVV vil takke MK for støtten.

Odd har i løpet av året deltatt i ett møte som kulturetaten i Malvik har kalt inn til. Møtet fungerte som Malvik Kommunes Navnekomite. Temaet var nå en ankebehandling av spørsmålet om navnsetting på en del topper på Vennafjellet. Kartverkets endelige konklusjon, som ble offentliggjort i august, er helt i samsvar med det forslag som Malvik Kommune sendte inn. Vennafjellet blir på nye kart angitt som samlebetegnelse på fjellpartiet som er synlig i sørøst fra Vennagrenda

Regnskap 2018

Regnskap 2018 viser et driftsoverskudd på kr.31734 inklusiv en kontantkasse på kr 1880 og tilskudd til prosjekt på kr 30.000

Beholdning i bank er pr 15.nov kr. 196.862

Vi minner igjen om at største del av beholdningene er midler knyttet til oppføring av «Vernebygg» for eldste masovnruien og 30.000 kr til prosjektet knyttet til skolebesøkene.

Kontingent og medlemsskap

Årskontingent for 2018 er vedtatt å være som følger:

Kontingent uten årbok kr. 150

Kontingent med årbok kr 225

Familielkontingent med årbok kr 250

og med ytterligere tillegg kr.40- for tilsending av årboka

Pr 15. november er det til sammen 41 betalende medlemmer. Derav 8 familiemedlemsskap.

Prosjektmidler

1) Lokalhistorie i Skolesekken.

Laget fikk fra Landslaget for Lokalhistorie en invitasjon til å søke om prosjektmidler for arbeid der historielaga stiller opp for skolene i bygda. Prosjektet er kalt «Lokalhistorie i Skolesekken». Anne-Lise utformet en fyldig søknad, basert på det samarbeidet vi i flere år har hatt med Hommelvik ungdomsskole. I søknaden ble også inntatt tilsvarende samarbeid med Vikhammer Ungdomsskole. Søknaden ble imøtekommet med en bevilgning på 30.000.

2) Vernebygg for masovnsruin.

Vi søkte i april til Trøndelag Fylkeskommune om støtte til oppføring av vernebygg over masovnsruinen fra 1653. I desember har vi fått positivt svar derfra, med en bevilling på kr. 50.000.

MJVV er medlem i Sør-Trøndelag Historielag, og Odd deltok på årsmøtet som ble holdt i Prestegårdslåna i Melhus lørdag 17. mars. I etterkant av møtet var det en omvisning i museet som er innredet i Prestegårdslåna.

Arne og Odd deltok også i høstmøte på Ringve Museum 24. november.

I forbindelse med «Eldres Kulturmønstring» i regi av Malvik Kommune, ble det tirsdag 2. oktober arrangert Quiz-konkurransen på Malvik Videregående Skole. Quiz-leder var , som vanlig, Viggo Valle. Vi stilte med et lag bestående av Jon Hopp, Kristin Haugan samt Brit og Odd Bjørkli. Mostadmark Jernverks Venner svarte seg inn til en delt 2.-plass sammen med Hommelviks Venner. Det deltok dette året i alt 8 lag fra div foreninger og organisasjoner i Malvik, og et bridge-lag fra Saksvik var de som vant.

Til Ungdomslaget Mostingens «Kunnskapstevling 2018» på samfunnshuset i Mostadmark 28. nov. stilte vi med laget: Ingrid, Ailin og Odd, - som kom på 5.plass av 12 lag i konkurransen.

Gisle og Odd har to ganger framført et presentasjonsprogram for MJV og MJVV. Første gang var i forbindelse med åpning av nytt bibliotek i Hommelvik, den 7. mai. Vi fikk deretter et spørsmål fra Stjørdal Museum om å komme dit for å presentere laget vårt, så programmet ble

gjentatt, - med noen endringer og tilpasninger i Kirkestallen ved Værnes Kirke den 24. oktober

MJVV meldte seg dette året inn i Landslaget for Lokalhistorie. Odd har skrevet en artikkel, der MJV og MJVV blir presentert for lagetts tidsskrift: «Lokalhistorisk Magasin». Artikkelen er inntatt i magasinet 2. utgave for 2018, som utkommer først på desember.

Meraker Brug har, som svar på sine konsesjons-søknader til NVE, fått tillatelse til å fjerne demningen i Foldsjøen, - dvs. å senke vannspeilet i Foldsjøen med ca. 5 m. De fikk ikke tillatelse til å bygge minikraftverk nedfor Verketsfossen. Malvik Kommune påklaget vedtaket om nedtapping av Foldsjøen, men vant ikke fram med sin klage. Det er for tiden diskusjoner mellom Malvik Kommune, Mostadmark Utvikling og Merker Brug om annen løsning som kan aksepteres av alle parter. Det foreligger ennå ikke noen konklusjon fra dette arbeidet,.

Laget vårt er medlem av Mostadmark Utvikling. Odd har deltatt i to medlemsmøter i 2018. Begge har hatt situasjonen for Foldsjøen som hovedtema. Odd deltok også på årsmøtet 21. nov. – og ble der valgt til vervet som revisor for M.U.

Arne har under flere av styremøtene våre gitt oss informasjon om det arbeidet han for tiden gjør med å dokumentere en klar sammenheng mellom jernalderens framstillingsmetoder for jern i Midt-Norge (inkl. Jämtland) og i et begrenset område østre del av mellomeuropa.

4) ARBEIDSOPPGAVER I PERIODEN.

Det har vært utført følgende arbeider i løpet av sesongen 2018:

- Nils har utført plenklipping og diverse annet vedlikeholdsarbeid på Verketsområde..
- Vernebygg; Det er sendt byggesøknad, og mottatt byggetillatelse fra Malvik Kommune for vernebygg over masovnsruin på nedre verksområde. Det er også sendt en søknad om økonomisk støtte og vi har fått bevilget kr. 50.000 fra Trøndelag Fylkeskommune. Byggestart planlegges til mai 2019.
- Odd har oppdatert nettsida og FB-sida vår med annonsering av aktiviteter og andre hendelser som har vedrørt historielaget.
- Gisle og Odd har i samarbeid utarbeidet et presentasjonsprogram for historien til MJV og historielaget MJVV. Dette består av ei liste med spørsmål og en Power-Point presentasjon med bilder. Dette er brukt to ganger på den måten at Odd har stilt spørsmål, - og Gisle har svart ved å fordra det han kan om temaene.
- Morten Mostervik, med assistanse av Eva Wallisfurth har snekret trelemmer som er lagt som golv rundt essa (grillen) i Nysmia.
- Odd har montert noen krokar som skal lette montering og demontering av sauestengsel i Nysmia.
- Odd har satt hengelås på Gammelsmia.
- Odd har laget og montert nytt skilt med teksten «Contoiret» på sørøst vegg på museumsbygget.
- Det er anskaffet et nytt opplag på 100 eks.av Leif Halses bok «Jøns Kjøldreng»

- Det er utarbeidet en verveslipp, som kan skrives ut, og brukes ved anledninger der laget møter publikum.
- Odd og Kristin har i 2018 vært medlemmer av Årbokkomiteen for Historielaga i Malvik. Odd har sammen med Joralf Halgunset hatt funksjon som redaktør.

5) ARKIV / KILDEMATERIALE / REGISTRERINGER

Gisle samler “kontinuerlig” inn bakgrunnsmateriale knyttet til jernverket. Følgende er nytt utarbeidet materiale 2018:

1. Beretning over Grönö av Gotfried Puntervoll, 15. september 1895.
2. Rapport öfver Monsö Järnmalms Förekomst på Hitteren. Skrevet av Otto Witt, Trondheim, datert 20. september 1901.
3. Ingenieur Gulbrandsens rapport angaaende undersögelsen af de i Fuglevikfjeld beliggende Skjærp, datert 5. november 1889.

Det arbeides fortløpende med å lage ei referanseliste til Mostadmark jernverk fra Norske Kongebrev, første driftsperiode.

Jeg har også hatt en samtale med leder ved Universitesbiblioteket, Erlend Lund, som svært gjerne tar imot MMJVs privatarkiv for oppbevaring for ettertiden, ved anledning.

Laget har anskaffet to nye bøker:

1. Per R. Mikkelsens «Bergverksfortellinger»
2. Bosse Ymans bok om Jøns Ljungberg

Bøkene er oppbevart på Conoiret.

6) MUSEET - INNKOMNE GJENSTANDER

Laget har i 2018 ikke innlemmet særlig mye nytt til samlingene. Vi har dog fått tilsagn fra Steinar Sneisen om å få overta en stakk fra den gamle stuggulåna på Gammelplassen, - der Hans Nilsen Hauge skal ha risset inn noen ord under et besøk der på gården.

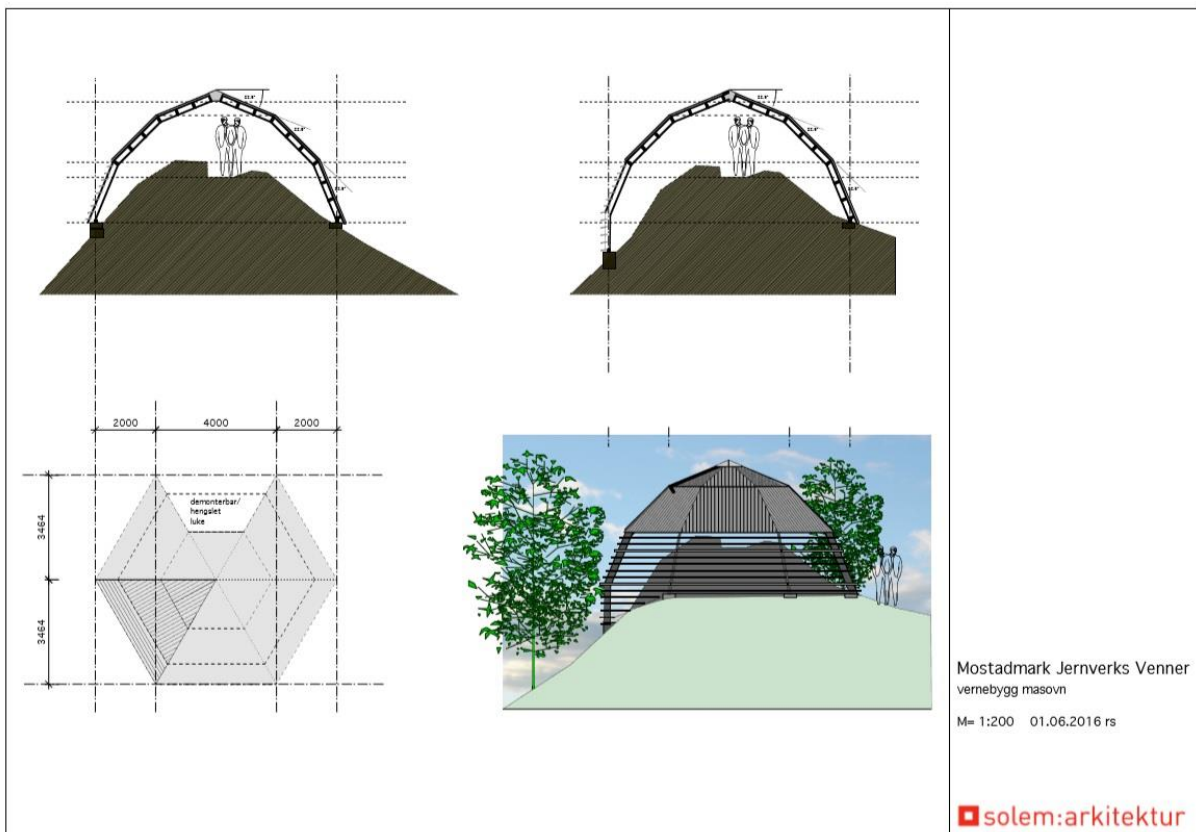
Vi har også fra Per Terje Eidem fått en stor spiker som ganske sikkert stammer fra Spikersmia ved MJV. Spikeren er funnet ved Foldsjødammen.

Fra Per Arne Pettersen har vi fått et elggevir. Elgoksen er blitt felt i 1932 av Christian Saxevig d.e. - som da bodde på Verketsgården.

7) HANDLINGSPLAN 2019

Handlingsplanen inneholder i stor grad de samme punktene som var listet opp i 2018-utgaven

- Følge opp videre arbeid/prosjekter i samarbeid med ungdomsskolene i Malvik
- Detaljprosjektering av Vernebygg og oppføring av dette (se skisse nedenfor).
- Montere skinner for å holde ovnsplater i gangen i Contoiret.
- Sette opp en «klokke-stuppul» ved Labbistuggu for å montere inn messingklokke mottatt fra Per Werenskiold.
- Lage monter for utstilling av MJV's stempel (kopi)
- Få lagt fram strømkabel til Gammelsmia.
- Merke malmprøver i museet
- Ytterligere rydding i lageret i nysmia
- Oppsetting av hyller på nordre loftsrom i Contoiret
- Ytterligere rydding av busker og kratt langs elva.
- Montere sauegjerde rundt museums- og sceneområdet sør for elva.
- Gisle arbeider videre med bok om hele historien til Mostadmark Jernverk.
- Arkivarbeid og videre innsamling av bakgrunnsmateriale for jernverket (Gisle).
- Røykrør og pipe på Contoiret, slik at det kan fyres i ovnen fra 1792.
- Få til en utflukt til Rana, for der å besøke gruvene ved Ormli og Gullfjell på nordsida av Langvatnet,, - der MJV hentet malm i andre og tredje driftsperiode.
- Oppføre et forsterket overbygg for orkester langs vestre kant av scenen
- Samarbeide med revymiljøet i Mostadmark og Opera Jernverket om å få til ei sceneframstilling av lokalt historisk stoff tilknyttet MJV.

Skissen viser hvordan vernebygget vil bli plassert oppå masovnsbotnen.